

Bij het jaarthema 2019/2020

Katern Startavond Jeugdleiders

Houvast voor jongeren
en hun gemeenten

Instructiedocument Startavond Jeugdleiders

Dit instructiedocument is bedoeld om als gemeente zelf een startavond te organiseren en uit te voeren in de eigen plaatselijke gemeente. De startavond is bedoeld voor alle jeugdleiders in de gemeente.

Jaarthema

Met dit thema willen we het komende seizoen stilstaan bij het besef dat we als gemeente aan elkaar gegeven zijn én dat we geroepen worden om onze plek in te nemen.

De gemeente is maar geen toevallige gemeenschap, waarbij het je vrij staat om je ermee verbonden te voelen of niet. Wat dat betreft, is het net als bij een gezin. Zoals je bij je geboorte door bloedbanden verbonden wordt aan een gezin, word je bij je doop door een geestelijke band verbonden aan een kerkelijke gemeente – of je je daarvan nu bewust bent of niet. God beschouwt jou als onderdeel van een gemeente waarmee Hij een speciale band heeft. We noemen dat 'het verbond van God'. Dat sluit Hij weliswaar met individuen, maar niet met individuen los van elkaar. Het zijn de kinderen van de gemeente die gedoopt worden!

Kinderen en jongeren zijn zich hiervan lang niet altijd bewust, zoals veel ouderen zich daarvan vaak óók niet bewust zijn. De gemeente wordt gezien als een groep mensen waar je je wel of niet bij thuis voelt. We willen jongeren stimuleren om niet alleen bezig te zijn met wat de gemeente voor hen kan betekenen, maar hen ook aan de slag laten gaan met de vraag: wie ben jij voor de gemeente? We doen dit vanuit de overtuiging dat ze er op grond van Gods verbond helemaal bij horen en ook op hun leeftijd betekenis hebben voor de gemeente. Dit brengt voor hen ook een stukje verantwoordelijkheid met zich mee. (Wat wij hen als leidinggevenden ook 'moeten durven' geven.) Kinderen en jongeren kunnen en mogen met hun eigen mogelijkheden een bijdrage leveren aan de gemeente. Als zij zich persoonlijk meer betrokken voelen, zullen zij zich ook meer verantwoordelijk voelen voor het jeugdwerk en de gemeente. Daarom leggen we in deze startavond de focus op persoonlijke inschakeling*.

* Lees ook de achtergrondinformatie over persoonlijke inschakeling, achterin dit Katern.

Doelstelling avond

- Jeugdleiders ontdekken hoe God naar kinderen, tieners en jongeren kijkt en wat dit voor hun eigen persoonlijk leiderschap in het jeugdwerk betekent.
- Jeugdleiders krijgen inzicht in de manier waarop kinderen, tieners en jongeren (en zichzelf) ingeschakeld (kunnen) worden in de gemeente. Een ieder met zijn/haar eigen gaven en talenten die God hen geschonken heeft.
- Jeugdleiders worden uitgedaagd en krijgen handvatten om het jeugdwerk een plek te laten zijn waar kinderen, tieners en jongeren daadwerkelijk kunnen groeien in 'persoonlijke inschakeling'.

3

Programma

20.00-20.10	Welkom en opening
20.10-20.20	Intro – Speeddaten
20.20-20.40	Bijbelstudie
20.40-20.50	Wat zie jij?
20.50-21.00	Korte pauze
21.00-21.15	Werkvorm 1
21.15-21.30	Werkvorm 2 of 3*
21.30-21.45	Casussen*
21.45-22.00	Afronding: opdracht rond tips en afspraken
Eindig de avond met gebed en/of een lied	

* Maak een keuze voor werkvorm 2 of 3 en bekijk op de avond zelf of dit voldoende gesprekstof oplevert. Zo ja, dan neem je hier ruim de tijd voor en sla je de casussen over. Gebruik deze dan bijvoorbeeld tijdens een andere gezamenlijke bijeenkomst.

Welkom en opening

Start de avond met een welkomstwoord. Spreek je dank uit voor de moeite die de aanwezige jeugdleiders hebben genomen om hierbij te zijn. Daaruit blijkt hun betrokkenheid op de kinderen en jongeren van de gemeente. Dat is hartverwarmend.

Vertel kort iets over het jaarthema en waarom jullie daarmee willen werken. Zie het **Basiskatern** voor input. Licht daarna kort het programma van deze avond toe, zodat mensen globaal weten wat hen te wachten staat.

Neem tijd voor gebed en zingen.

Intro – Speeddaten

Door middel van deze introductievorm komen de deelnemers op een vrij laagdrempelige manier in gesprek over het thema. Door de eerste vraag algemeen te houden 'Wat roept het thema *'Kom, doe mee!'* bij je op?' kun je aftasten hoe het thema in eerste instantie landt bij de deelnemers. Waar denken zij aan? Dit kun je dan eventueel nog wat bijstellen aan de hand van de achtergrondinformatie (Basiskatern en de tekst onder 'Jaarthema'). Zo staan alle neuzen dezelfde richting op als het gaat om de inhoud van het jaarthema. De andere vragen gaan over het specifieke thema van deze startavond, namelijk 'Persoonlijke inschakeling'.

Verdeel de groep in twee kringen: een binnenkring en een buitenkring. De deelnemers staan met hun gezichten naar elkaar toe en vormen op die manier tweetallen (tegenover elkaar). Stel nu de eerste vraag en geef bijvoorbeeld twee minuten de tijd om hier over te praten met elkaar. Geef hierna een teken dat de buitenkring één stap moet doordraaien. Hierdoor kom je tegenover een andere leidinggevende te staan. Stel een nieuwe vraag. Ga zo door tot alle vragen geweest zijn. Eventueel kun je enkele vragen herhalen of er zelf een paar bij bedenken rondom het thema.

4

De vragen zijn:

1. Wat roept het thema *'Kom, doe mee!'* bij jou op? Of: Welke gedachten schieten jou te binnen als je denkt aan het thema *'Kom, doe mee!'*
2. Vertel iets wat de ander niet van jou weet.
3. Wanneer heb jij voor het laatst om hulp gevraagd bij jouw taak in het jeugdwerk?
4. Wanneer heb jij voor het laatst om hulp gevraagd aan een kind, tiener of jongere?
5. Wat draag jij bij in de gemeente? Wat vind je het allerleukste om te doen (in het jeugdwerk)?

Rond af door een korte reactie te vragen aan de groep. Bijvoorbeeld: Heb je iets ontdekt over een ander wat jij nog niet wist? Waar ben je door verrast? Maak hierna zelf een korte koppeling met het jaarthema om de werkvorm af te ronden en de brug naar het thema te maken. Voor kinderen en jongeren is 'ergens bij horen' erg belangrijk. De vraag die hen daarbij bezighoudt is: waar wil ik bij horen? Als het om bijvoorbeeld vriendengroepen gaat, kiezen we zelf wie onze vrienden zijn en waar we bij willen horen. Met de gemeente is dat anders. Onze gemeente is niet zomaar een toevallige gemeenschap, een toevallige groep met mensen. De gemeente is de gemeente van God Zelf. Het is een voorrecht om deel uit te maken van een gemeente waaraan God Zijn beloften verbindt.

Dit beseft hebben wij, en onze jongeren, vaak te weinig. Verbonden zijn aan Gods gemeente, brengt ook verantwoording met zich mee om te bouwen aan die gemeente. Kinderen, tieners en jongeren mogen met hun eigen mogelijkheden een bijdragen leveren aan de gemeente. Tijdens deze avond gaan jullie ontdekken op welke manier kinderen en jongeren ingeschakeld kunnen worden in de gemeente van God. Jij mag hen helpen bij het ontdekken en ontwikkelen van hun talenten. Jij mag hen taken geven in het jeugdwerk zodat ze persoonlijk betrokken en gemotiveerd worden bij het jeugdwerk en bij de gemeente. Dat kan spannend zijn! Want dit betekent dat jij het los moet laten en misschien taken uit handen moet geven. Het betekent ook dat het soms niet gaat hoe jij het bedacht hebt en dat er fouten gemaakt gaan worden. Maar, dat mag ook! Juist het jeugdwerk mag een veilige leerplek zijn.

Bijbel

We nemen ons startpunt bij de Bijbel. Hoe kijkt God naar kinderen en jongeren?

Vertel eventueel als introductie: In **1 Samuel 16:1-13** lezen we het verhaal over de zalving van David als koning van Israël. Saul heeft de gunst bij God verspeelt. Hij mag niet langer koning blijven. De profeet en priester Samuel krijgt de opdracht om een nieuwe koning te

zalven in het gezin van Isaï. Alle zonen worden één voor één naar voren gehaald.

→ Pak het bijbelgedeelte erbij en lees het de eerste keer hardop voor.

→ Geef de jeugdleiders vervolgens de opdracht om het gedeelte nogmaals in stilte voor zichzelf te lezen en de vragen bij 'Voor jezelf' te maken.

→ Hierna delen ze in tweetallen of kleine groepjes wat zij hebben opgeschreven en bespreken ze de andere vragen die op de handout staan.

→ Ten slotte koppel je plenair terug door een aantal mensen te vragen wat zij hebben ontdekt in het bijbelgedeelte als het gaat over hoe God naar mensen kijkt. Een aantal aandachtspunten die je kunt gebruiken bij deze bespreking:

- Steeds roept Isaï, de vader, één van zijn zonen om bij Samuël te komen. Maar steeds hoort hij 'Deze heeft de HEERE ook niet uitgekozen'. Wat zal Isaï gedacht hebben als hij zijn zonen één voor één voorbij ziet trekken...

- Ook Samuël laat zich misleiden door het indrukwekkende voorkomen van de zonen van Isaï. Het zijn toch stuk voor stuk stoere en sterke mannen? Doet denken aan hoe wij naar mensen kijken. Hebben de mensen met een 'good look' en/of met een vlotte babbel de meeste kansen om te slagen en succes te hebben? Toch blijkt onder deze jongens niet de koning te zijn die God op het oog heeft. God kijkt niet naar 'good looks'.

- David, de allerjongste en kleinste van het stel, is niet eens door zijn vader geroepen voor deze maaltijd. Dat maakt extra duidelijk dat hij dus nauwelijks meetelde. Het uitnodigende 'Kom, doe mee!' gold niet voor David.

- God heeft David juist wél op het oog. De rake woorden 'Sta op, zalf hem, want deze is het' zeggen genoeg. Soms moet je verder kijken. 'Het gaat niet om wat de mens ziet', zegt God tegen Samuel (1 Sam. 16:7). God kijkt verder naar de mogelijkheden die iemand in zich heeft. God kijkt naar het hart. Het daagt ons uit om met die ogen naar onze kinderen, tieners en jongeren te kijken. Door hun onzekerheid, stunteligheid of onverschilligheid heen, wil God juist hen gebruiken in Zijn Koninkrijk.

Wat zie jij?

Doel van deze opdracht is om de bijbelstudie (en dat wat hierin is ontdekt en besproken) naar de praktijk toe te trekken. Wat betekent dit nu voor jouw groep kinderen, tieners of jongeren?

Geef de jeugdleiders de opdracht om één kind/tiener/jonger in gedachten te nemen.

→ Als je aan dit kind denkt: wat zie jij dan? Schrijf in steekwoorden alles op wat je van hem/haar weet. Dit doet iedereen in stilte voor zichzelf. Geef hier een twee minuten de tijd voor.

→ Hierna geef je de opdracht nog een keer, met dezelfde persoon in gedachten, maar nu probeer je op te schrijven hoe God naar dit kind/tiener/jongere kijkt. Denk hierbij terug aan de bijbelstudie! Wat ziet God in '...'?

→ Geef hierna kort de gelegenheid om met de naaste buurvrouw/man te delen wat er is opgeschreven en ontdekt. Wat valt op? Hoe kijkt God naar jouw jongere? Wat zegt dit jou?

Verwerking 1 – Blokkades en grenzen

Maak een brug naar deze opdracht door te zeggen:

Oké, het klinkt allemaal wel gemakkelijk om kinderen, tieners en jongeren in te schakelen in het jeugdwerk en in de gemeente. Ons verlangen is ook om ze écht te zien en om ze volop bij het werk te betrekken. We willen ze ook zien met de ogen van God en hen een plek geven in Zijn gemeente. We willen ze helpen om hun talenten te ontdekken en ze ruimte geven om te groeien hierin. Ja toch? Maar waarom is het dan toch vaak zo ingewikkeld voor ons als jeugdleiders? Waarom durven/willen we de taken die er zijn niet echt uit handen te geven? Waarom schakelen we jongeren niet gewoon in? Welke blokkades en grenzen hebben we zelf? Hierover denken de jeugdleiders na met deze opdracht.

→ Geef de jeugdleiders de opdracht om twee redenen uit te kiezen waarin zij zichzelf herkennen.

→ Geef hierna ruimte om in tweetallen of kleine groepjes te delen wat zij hebben ingevuld.

Ruimte geven aan deze blokkades en ze ook onderkennen én erkennen is al een grote stap in de richting van het 'loslaten'. Het vraagt soms moed om een taak uit handen te geven aan een kind of om een stel tieners iets te laten organiseren. Prijs de jeugdleiders voor hun openheid. Relativeren is belangrijk. Wat geeft het als het een keertje mis/fout/anders gaat?

Verwerking 2 – Loslaten

Bij deze opdracht gaan jullie het 'loslaten' van taken concreet maken zodat er ruimte komt om kinderen, tieners en jongeren in te schakelen.

→ Laat ieder vier taken opschrijven die hij of zij nu doet in het jeugdwerk. Dit kan alles zijn. Een kleine of grote taak, een deelzaak, enz. Denk aan: klaarzetten stoelen, kopieerwerk, iets rondbrengen, programma voorbereiden, boodschappen doen, materiaal voor spel verzamelen, rooster maken, namen aankruisen op presentielijst, enz.

→ Laat de deelnemers voor zichzelf antwoord geven op de volgende vraag: Stel, je moet een taak afstoten. Kies één taak uit die ook door een kind, tiener of jongere gedaan zou kunnen worden (waarbij het kind, d tiener of jongere uiteraard wordt geholpen en gecoacht). Noem de naam van één van de tieners of jongeren. Wat zou jij aan hem of haar kunnen bieden, zodat hij of zij die taak goed kan uitvoeren?

→ Ga hierover met elkaar in gesprek en kijk wat je werkelijk kunt delegeren!

Verwerking 3 – Kwaliteiten van jongeren

Bij de vorige verwerking 'Loslaten' hebben we de insteek genomen bij je eigen taken en hoe je hierbij kinderen en jongeren kunt inschakelen. Je kunt de insteek ook andersom nemen en starten bij de kwaliteiten en talenten van de kinderen en jongeren zélf! Daar kun je deze werkvorm voor gebruiken.

In de handout staat hiervoor een 'tabel' waarin de jeugdleiders (enkele) namen en kwaliteiten van de groep kunnen invullen. Hierna bedenken ze welke taken bij deze kwaliteiten/talenten passen. Het zou mooi zijn als de jeugdleiders nog een stapje verdergaan en ook bedenken hoe ze de taak én de jongeren daadwerkelijk aan elkaar gaan koppelen. Hoe gaan we dit vragen? Wie vraagt dit? Hoe begeleiden we dit? Wie is aanspreekpunt hiervoor? Voor welke periode? Hoe geven we feedback? enz. Bedenk daarbij dat het kind of de jongere in eerste instantie overvallen kan worden en dat coaching hierbij heel belangrijk is.

7

Casussen

Gebruik deze casussen alléén als er nog tijd over is of als het gesprek rondom de andere verwerkingen niet goed op gang kwam. Kies in de kleine groepjes één casus en bespreek deze met elkaar. Het doel is om het inschakelen van tieners en jongeren een stap verder te helpen. Koppel hierna terug in de grote groep wat er besproken en ontdekt is.

Casus 1

Tijdens een jeugdraadsvergadering wordt gesproken over het geven van taken aan de tieners van de gemeente. Iemand noemt dat tieners zo handig zijn met computers, wellicht is het een idee om hen toe te voegen aan het beamteam. Zo kunnen ze in het werk groeien. Wanneer het beamteam lucht krijgt van dit idee, barst de discussie los. Want het is een hele verantwoordelijke taak. Dat kunnen die tieners helemaal niet aan. De eredienst is een plechtig en heilig gebeuren, daar moet rust en orde in zijn. En met die tieners weet je het nooit.

☑ Hoe zouden jullie deze situatie verder helpen?

Casus 2

Jullie hebben in het nieuwe seizoen afgesproken dat de jongeren zelf mee gaan doen met het programma. Sommige verzorgen een inleidend spel, anderen zorgen voor de chips en weer anderen bereiden samen de bijbelstudie voor. Jullie als leiding hebben er zin in. Maar de eerste avond wordt een flop. De helft is het vergeten en de andere helft heeft zich er heel gemakkelijk van af gemaakt. Wat een fiasco... De moed zakt jullie in de schoenen. Het teamlid dat het sowieso al niet zag zitten, wil het direct weer op de oude manier gaan doen.

☑ Wat is jullie volgende stap?

Afsluiting - Tips en afspraken

Doel van deze afsluitende werkvorm is dat er concrete afspraken gemaakt worden en er ook tips verzameld worden om persoonlijke inschakeling een stap verder te helpen in het jeugdwerk en de gemeente.

- Laat iedereen rondlopen in de ruimte of een stil plekje opzoeken en geef de volgende vraag mee: *Bedenk wat jij geleerd/ontdekt hebt tijdens deze avond en wat je hiermee gaat doen.* Denk hier voor jezelf één minuut over na. Niet te lang, dat is niet nodig. Het gaat om één ontdekking die je in een paar zinnen kan vertellen.
- Vervolgens vertel je dat iedereen mag gaan rondlopen en op jouw teken op één andere jeugdleider afstapt. Zo vorm je tweetallen (komt het niet uit: maak je één drietal). Vertel nu om de beurt aan elkaar wat je hebt geleerd en wat je hiermee gaat doen. Als je dit vertelt hebt, stel je een vraag aan je mede-jeugdleider, namelijk: Heb je een tip voor mij? Bedank voor de tip en draai daarna de rollen om.
- Geef voor deze uitwisseling twee minuten.
- Daarna mag iedereen weer door de ruimte lopen en vormen ze op jouw teken een ander tweetal. Wissel weer jouw ontdekking uit en vraag opnieuw een tip aan die ander.
- Doe dit een aantal keren. Geef hierna iedereen even de tijd om voor zichzelf de tips op te schrijven die ze gekregen hebben.
- Eventueel: schrijf de tips op grote vellen papier en hang ze op in de ruimte of verzamel alle tips en deel ze later uit aan alle jeugdleiders. Zorg dat ze een prominente plek krijgen en kom hier een aantal keren in het komende seizoen op terug!

Deze vijf tips kun je zelf benoemen en meegeven

1. Fouten maken mag

'Fouten maken' hoort bij het leerproces. Juist dit geeft jou de kans om de kinderen en jongeren te coachen. Benoem wat goed ging, maar ook wat anders en beter kan. Laat ze zelf ontdekken waar het fout ging en wat ze hieraan kunnen verbeteren. Probeer het gewoon nog een keer... én nog een keer...

2. Geef complimenten

Iedereen groeit van complimenten. Maak iets wat goed ging, heel belangrijk. Benoem het zodat iedereen hier oog voor krijgt.

3. Werk met een buddy

Regel een vangnet voor het kind of de jongere. Koppel de jongeren aan een buddy, iemand van de leiding, die met regelmaat vraagt hoe het gaat met de taak, die kan helpen en ideeën kan geven. Je hebt iemand nodig om echt op terug te kunnen vallen. Maak dat heel normaal.

4. Stel vragen

Stel de juiste vragen én stel vooral vragen aan de kinderen en jongeren. Hoe gaat het met de taak? Wat ga je nu doen? Wat wil jij doen? Wat is de volgende stap? Heb je hulp nodig? enz.

5. Juich eigen ideeën toe

Als een kind of jongere met een eigen idee komt, hoe klein ook... , juich dit toe. Als het lukt, haak er dan meteen op in. Denk niet te snel dat het toch niets wordt.. of dat je hier geen tijd voor hebt... of dat het niet in het programma past. Al deze 'vooronderstellingen' gooi je gewoon even overboord.

Achtergrondinfo persoonlijke inschakeling

Wat is persoonlijke inschakeling?

Growing Young spreekt over *keychain leaders*. Daarbij kun je denken aan het beeld van een sleutelbos. Jij als leidinggevende hebt een set sleutels in handen: dat zijn de mogelijkheden die je hebt om bijvoorbeeld een avond in te vullen, de bevoegdheid om beslissingen te nemen, enzovoorts. Een *keychain leader* is zich bewust van de sleutels die hij of zij heeft en wil die niet allemaal zelf in handen houden, maar is erop gericht om deze sleutels met kinderen/tieners/jongeren te delen. Persoonlijke inschakeling is dus niet een extra onderdeel van het programma, maar een houding waarbij jij als leidinggevende het potentieel van kinderen en jongeren ziet en erop gericht bent om hen verantwoordelijkheid te geven (en hen daarin te helpen groeien).

Waarom persoonlijke inschakeling?

Denk eraan hoe het was toen je voor het eerst de autosleutel van je ouders kreeg. Daaruit sprak hun vertrouwen in jou. Je kreeg er ook een stukje verantwoordelijkheid mee.

We leven in een cultuur waarin er vooral negatieve verwachtingen zijn van kinderen en jongeren. 'Het zijn pubers en ze kunnen nog niet eens hun kamer opruimen.'

Ook in de kerk is dat soms/vaak het geval. We zijn er vooral op gericht om voor kinderen en jongeren een 'leuk' programma te faciliteren, en dat ze 'leuk' meedoen lijkt het hoogst haalbare dat we daarbij van hen kunnen verwachten.

Terwijl in de kinder- en tienertijd de basis wordt gelegd voor de toekomst. Zijn de dingen die we nu doen dan een goede voorbereiding daarop? Passen die bij de grote dingen die God in het leven van jongeren wil doen?

Bedenk dat we in de Bijbel lezen hoe God juist ook jonge mensen inzet in Zijn Koninkrijk: David, Esther, Daniël, Maria... Ook maakt Paulus in zijn brieven duidelijk dat de leiders in de gemeente niet geroepen zijn om zoveel mogelijk bij zichzelf te houden, maar om anderen toe te rusten voor het werk in Jezus' dienst (zie Efeze 4:12 en 2 Timotheüs 2:1-2).

Wat is er nodig voor persoonlijke inschakeling?

In je eentje of als team jeugdleiders kun je niet zomaar de cultuur van de hele gemeente veranderen. Wel kun je beginnen bij hoe je zelf kijkt naar de kinderen/jongeren die aan je zijn toevertrouwd én je bewust worden van de mogelijkheden die je zelf (en met elkaar) hebt. Natuurlijk geef je je autosleutels niet mee aan een jongere die geen rijbewijs heeft. Om jongeren verantwoordelijkheid te geven is het coachen en trainen (geduld!) dus noodzakelijk.

Houvast voor jongeren
en hun gemeenten

Katern Startweekend

HGJB-jaartheme 2019-2020

Colofon

Deze katern is een uitgave van

HGJB
Prins Bernhardlaan 1
3722 AE Bilthoven
030-2285402
www.hgjb.nl

